

به نام خدا

دانشگاه صنعتی امیرکبیر دانشکده مهندسی کامپیوتر اصول علم ربات

تمرین سری سوم

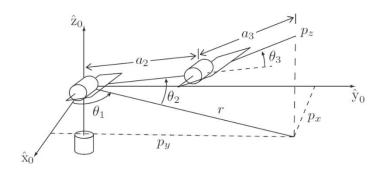
مهدی رحمانی	نام و نام خانوادگی
97417.1	شماره دانشجویی
14.7/.7/77	تاریخ ارسال گزارش

فهرست گزارش سوالات

٣	سوال ۱ – سینماتیک معکوس
Υ	سوال ۲ – دنباله چرخش اویلری
Λ	سوال ۳ – محاسبه ماتریس تبدیل Tce
1 •	سوال۴ – محاسبه سرعت خطی و زاویهای ربات
17	سوال۵ – مدل دوچرخه

سوال ۱ – سینماتیک معکوس

(Inverse Kinematic) مقادیر $heta_2$ ، $heta_3$ و $heta_2$ را براساس پارامترهای تصویر به دست آورید.

یادآوری (قانون کسینوس):

$$c^2 = a^2 + b^2 - 2ab\cos(\theta)$$

جواب:

base بوnd_effector برای حل مسئله سینماتیک معکوس زمانی که همه درایههای ماتریس تبدیل end_effector را داریم، یک راه معمول این است که جدول DH را تشکیل دهیم و مسئله سینماتیک مستقیم را حل کنیم و سپس با کمک ساده سازی و برابر قراردادن درایههای ماتریس تبدیل پارامتری با ماتریس تبدیل عددی داده شده، مسئله سنماتیک معکوس را حل کرد.

اگر در همین جدول DH تعداد ترمهای غیر صفر کم باشد و به طور کلی شکل داده شده شکل ساده ای باشد، میتوان به کمک روش هندسی به صورت ساده تری مسئله سینماتیک معکوس را حل کرد. در این روش برای مثال هندسه را روی یک صفحه x-y تصویر کرده و در این حالت که مسئله باز کمی ساده تر شد به کمک قواعد مثلثاتی و هندسی میتوان مقدار joint variable را پیدا کرد.

براین اساس در این جا نیز از روش هندسی کمک میگیریم. (در این manipulator در انتهای لینک با طول 33 یک wrist قرار دارد که به علت decouple بودن مسئله فعلا به آن کاری نداریم و صرفا ۳ درجه آزادی اول بررسی میشود.)

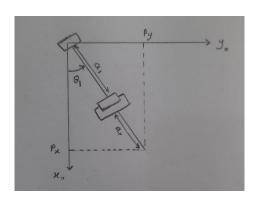
$heta_1$ مرحله اول) پیدا کردن

اگر دقت شود خواهیم فهمید که جوینت اول فقط بر مختصات x و y مربوط به نقطه wrist تاثیر میگذارد و بنابراین میتوان هندسه ربات را در صفحه x-y تصویر کرد و یک مسئله صفحه x بعدی روبروی خواهیم بود:

$$\theta_1 = atan2(p_x, p_y)$$

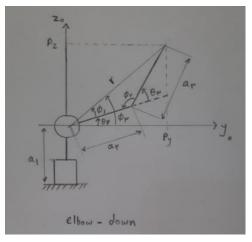
دقت شود که در روش هندسی باید هندسههای مختلف را برای ربات در نظر گرفت و سپس مسئله را حل کرد. دقت شود که علامتهای باتوجه به علامتهای px و px فقط یکی از جوابهای قابل قبول را میدهد. در این جا برای تتا ۱۸۰ جواب قابل قبول دیگری هم میتوان داشت و آن حالتی است که جوینت اول ۱۸۰ درجه بچرخد پس جواب دیگر به صورت زیر است:

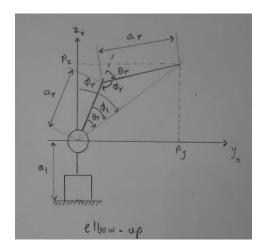
$$\theta_1 = \pi + atan2(p_x, p_y)$$

$oldsymbol{ heta}_2$ مرحله دوم) پیدا کردن

برای این منظور به شکل زیر که نمای از بغل ربات است، دقت کنید. در اینجا نیز مثل حالت قبل میتوان فهمید که تغییرات θ_3 و θ_3 فقط در Vertical plane تاثیر دارد و میتوان آن را به صورت صفحه ساده کرد. مثل یک ربات دو لینکه صفحه ای ساده میباشد.

همانطور که دیده میشود برای این بررسی در این حالت دو تا configuration داریم. یکیelbow-up داریم: و دیگری elbow-down داریم:

$$\phi_3 = \arctan\left(\frac{p_z}{p_y}\right)$$

$$r = \sqrt{p_y^2 + p_z^2}$$

دوقت شود که چون مبدا مختصات در محل جوینت دوم قرار گرفته، طول لینک اول یعنی a1 در محاسبات دخیل نشده است.)

حال به کمک قانون کسینوسها داریم:

برای $\cos^{-1}(...)$ فوق دو جواب به دست می آید که براساس هندسه elbow-down یکیش مورد قبول است که با هندسه سازگار باشد.

در حالت elbow-up :

$$a_3^2 = a_2^2 + r^2 - 2a_2 \, r \cos(\phi_1) \quad o \quad \phi_1 = \cos^{-1} \left(\frac{a_2^2 + r^2 - a_3^2}{2a_2 r} \right)$$
 فيرقابل قبول $\phi_1^+:$ قابل قبول قبول قبول قبول قبول ت

ون دو جواب ϕ_1^+ و ϕ_1^- قرینه یک دیگرند میتوان جواب را برحسب همان ϕ_1^+ مرحله قبل نیز نوشت:

$$\rightarrow (\theta_2)_2 = \phi_3 - \phi_1^- = \phi_3 + \phi_1^+ = \arctan\left(\frac{p_z}{p_y}\right) + \cos^{-1}\left(\frac{a_2^2 + r^2 - a_3^2}{2a_2r}\right)$$

$$\rightarrow (\theta_2)_2 = \arctan\left(\frac{p_z}{p_y}\right) + \cos^{-1}\left(\frac{a_2^2 + p_y^2 + p_z^2 - a_3^2}{2a_2r}\right)$$

پس در کل دو جواب برای $heta_2$ یعنی $(heta_2)_1$ و $(heta_2)_2$ به دست می آید.

$heta_3$ مرحله سوم) پیدا کردن

براساس همان شکلهای مرحله قبل در این مرحله نیز ادامه میدهیم. طبق قانون کسینوسها داریم:

$$r^2 = a_2^2 + a_3^2 - 2a_2 a_3 \cos(\phi_2) \rightarrow \phi_2 = \cos^{-1}\left(\frac{a_2^2 + a_3^2 - r^2}{2a_2 a_3}\right)$$

برای حالت elbow-down:

$$\frac{\text{(elbow-down)}}{\Longrightarrow} \begin{cases} \phi_2^+ : \text{ قابل قبول } \\ \phi_2^- : \text{ غیر قابل قبول } \end{cases} \rightarrow \quad \theta_3 = \pi - \phi_2^+ = \pi - \cos^{-1}\left(\frac{a_2^2 + a_3^2 - r^2}{2a_2 \ a_3}\right)$$

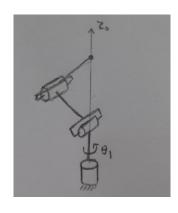
برای حالت elbow-up :

$$\rightarrow \theta_3 = -\pi - \phi_2^- = \phi_2^+ - \pi = \cos^{-1} \left(\frac{a_2^2 + a_3^2 - r^2}{2a_2 a_3} \right) - \pi$$

elbow- و دیگری elbow-up پس به طور کلی به ازای هر θ_1 ما دو سری جواب خواهیم داشت یکی θ_1 میشود. (در کل با احتساب θ_1 ها θ_1 سری جواب داریم.)

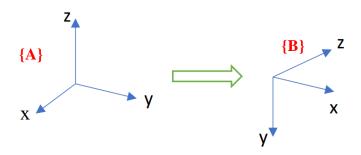
حالت سينگولار:

اگر $p_x=p_y=0$ باشد در این صورت برای $heta_1$ بی شمار جواب داریم. شکل آن به صورت زیر است. در این حالت $heta_2$ و $heta_2$ مثل قبل به دست می آیند.

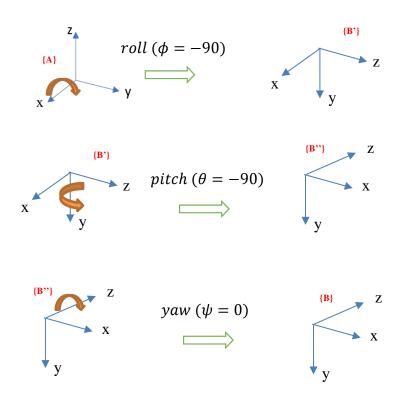

سوال ۲ – دنباله چرخش اویلری

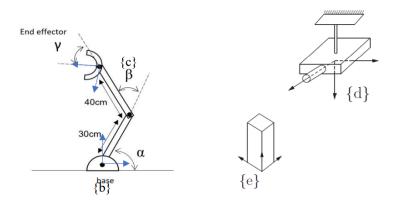
برای تبدیل زیر یک دنباله چرخش اویلری پیدا کنید و مراحل چرخش را ترسیم کنید.

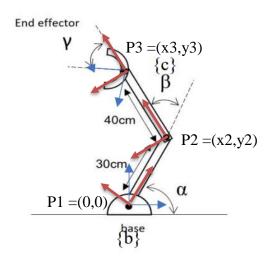
اگر صرفا مانند اسلاید درس بخواهیم ببنیم $\{A\}$ را چه دورانهایی بدهیم که به $\{B\}$ برسیم باید به صورت z و y و x و y و x استفاده شده است که دوران ها به ترتیب حول x و y و y میباشند. همچنین دقت شود علامت چرخشها براساس قاعده دست راست میباشد.

سوال ۳ – محاسبه ماتریس تبدیل Tce

ابتدا ماتریس تبدیل Tbc را باید بیابیم. برای این منظور اگر فریم گذاری را انجام دهیم داریم:

باتوجه به شكل مقدار x2 و y2 و همچنين x3 و y3 به صورت زير تعريف ميشوند:

$$P_2: \begin{cases} x_2 = 0.3\cos(\alpha) \\ y_2 = 0.3\sin(\alpha) \end{cases}$$

$$P_3: \begin{cases} x_3 = 0.4\cos(\alpha + \beta) + 0.3\cos(\alpha) \\ y_3 = 0.4\sin(\alpha + \beta) + 0.3\sin(\alpha) \end{cases}$$

در حقیقت P3 همان مکان End effector یا مرکز فریم P3 همان

همچنین باتوجه به اینکه محور مفصلهای رولوت با هم موازی میباشد میتوان به راحتی گفت که محبین باتوجه به اینکه محور مفصلهای برابر با $\alpha + \beta + \gamma$ میباشد.

بنابراین ماتریس Rotation برای از {c} به {b} برابر است با:

$${}^bR_c = \begin{bmatrix} \cos(\alpha + \beta + \gamma) & -\sin(\alpha + \beta + \gamma) & 0\\ \sin(\alpha + \beta + \gamma) & \cos(\alpha + \beta + \gamma) & 0\\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

است با بار ($\{c\}$ مربوط به تبدیل ($\{c\}$ مربوط به تبدیل ($\{c\}$ برابر است با

$${}^{b}P_{c} = \begin{bmatrix} x_{3} \\ y_{3} \\ 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0.4\cos(\alpha + \beta) + 0.3\cos(\alpha) \\ 0.4\sin(\alpha + \beta) + 0.3\sin(\alpha) \\ 0 \end{bmatrix}$$

سیس میتوان به عبارتی گفت:

$${}^bQ = {}^bR_c {}^cQ + {}^bP_c$$

بنابراین ماتریس تبدیل Tbc به صورت زیر است:

$${}^bT_c = \begin{bmatrix} \cos(\alpha + \beta + \gamma) & -\sin(\alpha + \beta + \gamma) & 0 & 0.4\cos(\alpha + \beta) + 0.3\cos(\alpha) \\ \sin(\alpha + \beta + \gamma) & \cos(\alpha + \beta + \gamma) & 0 & 0.4\sin(\alpha + \beta) + 0.3\sin(\alpha) \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

حال باتوجه به دادههای سوال ما ماتریسهای تبدیل dT_e و dT_b و dT_c را هم که بالا به دست آوردیم. برای رسیدن به cT_e میتوان از ضرب ماتریسی زیر کمک گرفت:

$${}^{c}T_{e} = {}^{c}T_{b} {}^{b}T_{d} {}^{d}T_{e} \rightarrow {}^{c}T_{e} = \left({}^{b}T_{c} \right)^{-1} \left({}^{d}T_{b} \right)^{-1} {}^{d}T_{e}$$

همانطور که بالا میبینیم به راحتی میتوان cT_e را حساب کرد. در ضمن ماتریس cT_e)به صورت زیر حساب میشود:

$${}^{c}T_{b} = \left({}^{b}T_{c}\right)^{-1} = \left[{}^{b}R_{c}{}^{T} - {}^{b}R_{c}{}^{T}{}^{b}P_{c}\right]$$

سوال ۴ – محاسبه سرعت خطی و زاویهای ربات

فرض کنید یک روبات چرخ دیفرانسیلی با دو چرخ به شعاع ۳ سانتی متر و با فاصله ۱۰ سانتی متر از یکدیگر در اختیار دارید و روبات با زاویه ۹۰ درجه نسبت به دستگاه مختصات جهانی قرار گرفته است. درصورتی که سرعت چرخ چپ و راست به ترتیب ۵ سانتی متر بر ثانیه و ۱۰ سانتیمتر بر ثانیه باشد، سرعت خطی و زاویه ای روبات را محاسبه نمایید.

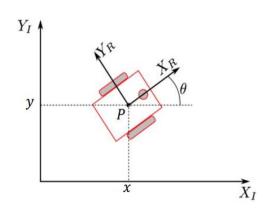
ابتدا دادههای صورت سوال را مینویسیم:

$$\theta = \frac{\pi}{2}$$

$$r = 3cm$$

$$2l = 10 \ cm \rightarrow l = 5 \ cm$$

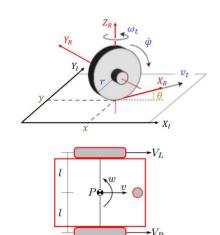
$$v_L = 5 \frac{cm}{s} \quad , \quad v_R = 10 \frac{cm}{s}$$

اگر بخواهیم سرعت خطی و زاویهای را در فریم R بررسی کنیم روابط به صورت زیر است:

$$\dot{\xi}_{R} = \begin{bmatrix} \dot{x}_{R} \\ \dot{y}_{R} \\ \dot{\theta}_{R} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} v(t) \\ 0 \\ \omega(t) \end{bmatrix}$$

$$\begin{cases} v(t) = \frac{r \dot{\varphi}_{R}(t) + r \dot{\varphi}_{L}(t)}{2} = \frac{v_{R}(t) + v_{L}(t)}{2} \\ \omega(t) = \frac{r \dot{\varphi}_{R}(t) - r \dot{\varphi}_{L}(t)}{2l} = \frac{v_{R}(t) - v_{L}(t)}{2l} \end{cases}$$

$$\Rightarrow \begin{cases}
v(t) = \frac{v_R(t) + v_L(t)}{2} = \frac{10 + 5}{2} = 7.5 \frac{cm}{s} \\
\omega(t) = \frac{v_R(t) - v_L(t)}{2l} = \frac{10 - 5}{10} = 0.5 \frac{rad}{s}
\end{cases}$$

حال اگر بخواهیم سرعت خطی و زاویهای را در دستگاه اینرسی بیابیم، داریم:

$$\dot{\xi}_{I} = \begin{bmatrix} \dot{x} \\ \dot{y} \\ \dot{\theta} \end{bmatrix} = R(\theta)\dot{\xi}_{R} = R(\theta) \begin{bmatrix} \dot{x}_{R} \\ \dot{y}_{R} \\ \dot{\theta}_{R} \end{bmatrix} = R(\theta) \begin{bmatrix} v(t) \\ 0 \\ \omega(t) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \cos \theta & -\sin \theta & 0 \\ \sin \theta & \cos \theta & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v(t) \\ 0 \\ \omega(t) \end{bmatrix}$$

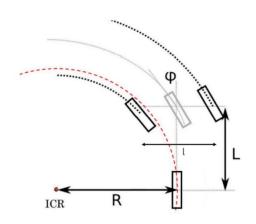
$$\dot{\xi}_{I} = \begin{bmatrix} \cos \theta & -\sin \theta & 0 \\ \sin \theta & \cos \theta & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v_{R}(t) + v_{L}(t) \\ \frac{2}{0} \\ v_{R}(t) - v_{L}(t) \\ \frac{3}{0} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \cos \frac{\pi}{2} & -\sin \frac{\pi}{2} & 0 \\ \sin \frac{\pi}{2} & \cos \frac{\pi}{2} & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 7.5 \\ 0 \\ 0.5 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & -1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 7.5 \\ 0 \\ 0.5 \end{bmatrix}$$

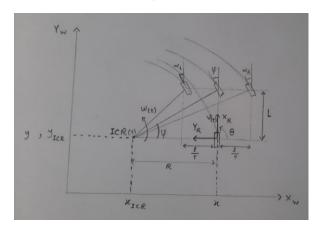
$$\rightarrow \dot{\xi}_I = \begin{bmatrix} 0 \\ 7.5 \\ 0.5 \end{bmatrix}$$

بنابراین این ربات در راستای x فریم y فریم y فریم اینرسی، سرعتی ندارد و سرعتش y میباشد. در راستای محور y فریم y فریم y فریم y سرعت خطی y میباشد. y میباشد.

سوال۵ – مدل دوچرخه

فرض کنید مدل سه چرخه زیر را با استفاده مدل دو چرخه معادل سازی کنیم. در آن صورت زاویه φ را بر حسب زاویه چرخ چپ و راست محاسبه کنید. سپس معادلات حرکت ربات را محاسبه کنید. معادلات کامل سینماتیک مستقیم روبات را به دست بیاورید.

ابتدا رابطه بین زاویه چرخ راست و شعاع R(t) و همچنین زاویه بین زاویه چرخ راست و شعاع R(t) را میابیم.

$$(1): \begin{cases} R(t) - \frac{l}{2} = \frac{L}{\tan(\alpha_L(t))} & \xrightarrow{\text{pagential properties } P(t)} = \frac{1}{2} \left(\frac{L}{\tan(\alpha_L(t))} + \frac{L}{\tan(\alpha_R(t))} \right) \\ R(t) + \frac{l}{2} = \frac{L}{\tan(\alpha_R(t))} & \xrightarrow{\text{pagential properties } P(t)} \end{cases}$$

از طرفی رابطه بین زاویه ϕ و R(t) را به صورت زیر میتوان نوشت:

(2):
$$R(t) = \frac{L}{\tan(\varphi(t))}$$

حال میتوان رابطه بین زاویه ϕ و زوایای چرخهای چپ و راست را نوشت:

$$\xrightarrow{(1),(2)} \frac{L}{\tan(\varphi(t))} = \frac{1}{2} \left(\frac{L}{\tan(\alpha_L(t))} + \frac{L}{\tan(\alpha_R(t))} \right) \rightarrow \tan(\varphi(t)) = \frac{2}{\frac{1}{\tan(\alpha_L(t))} + \frac{1}{\tan(\alpha_R(t))}}$$

$$\rightarrow \varphi(t) = \tan^{-1} \left(\frac{2}{\frac{1}{\tan(\alpha_{I}(t))} + \frac{1}{\tan(\alpha_{R}(t))}} \right) = \tan^{-1} \left(\frac{2\left(\tan(\alpha_{L}(t))\tan(\alpha_{R}(t))\right)}{\tan(\alpha_{L}(t)) + \tan(\alpha_{R}(t))} \right)$$

حال اگر بخواهیم معادلات حرکتی و سینماتیکی را بنویسیم، به صورت زیر اقدام میکنیم. دقت شود فرض کردیم که سرعت خطی در راستای بدنه bicycle برابر با v(t) میباشد و تتا زاویه بین X_R از فریم لوکال و X_W از فریم world frame میباشد (درواقع فرض شده که لوکال فریم $\{R\}$ نسبت به $\{W\}$ به اندازه تتا چرخیده است).

$$v_R(t) = \omega(t) \left(R(t) + \frac{l}{2} \right) , \quad v_L(t) = \omega(t) \left(R(t) - \frac{l}{2} \right)$$

$$R(t) = \frac{l}{2} \times \frac{v_R(t) + v_L(t)}{v_R(t) - v_L(t)}$$

$$v(t) \quad v_R(t) - v_L(t)$$

$$\omega(t) = \frac{v(t)}{R(t)} = \frac{v_R(t) - v_L(t)}{l}$$

$$\begin{cases} \dot{x} = v(t)\cos(\theta(t)) \\ \dot{y} = v(t)\sin(\theta(t)) \\ \dot{\theta} = \frac{v(t)}{L}\tan(\varphi(t)) = \frac{v(t)}{L} \times \frac{2}{\frac{1}{\tan(\alpha_L(t))} + \frac{1}{\tan(\alpha_R(t))}} \end{cases}$$

حال میخواهیم مکان ICR را در $vorld\ frame$ بیابیم. بردار مکان ICR از دید فریم R به صورت زیر

$$^{R}ICR = [0 \ R]^{T}$$

حال اگر بخواهیم با ماتریس تبدیل به فضای $\{\mathbf{W}\}$ ببریم:

$${}^{W}ICR = {}^{W}\xi_{R} {}^{R}ICR \rightarrow {}^{W}I\widetilde{CR} = {}^{W}T_{R} {}^{R}I\widetilde{CR}$$

$$\begin{bmatrix} X_{ICR} \\ Y_{ICR} \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \cos(\theta) & -\sin(\theta) & x \\ \sin(\theta) & \cos(\theta) & y \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 \\ R \\ 1 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{bmatrix} X_{ICR} \\ Y_{ICR} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x - R\sin(\theta) \\ y + R\cos(\theta) \end{bmatrix}$$

اگر فرض شود که موارد فوق برای تایم t است آنگاه میخواهیم ببینیم در $(t+\delta t)$ معادلات به چه صورتی میشوند. میدانیم که در این صورت نیز ربات به اندازه $\Delta heta = \omega \delta t$ در فریم W چرخیده است.

$$\begin{bmatrix} x(t+\delta t) \\ y(t+\delta t) \\ \theta(t+\delta t) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \cos(\omega\delta t) & -\sin(\omega\delta t) & 0 \\ \sin(\omega\delta t) & \cos(\omega\delta t) & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x(t) - x_{ICR}(t) \\ y(t) - y_{ICR}(t) \\ \theta(t) \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} x_{ICR}(t) \\ y_{ICR}(t) \\ \omega\delta t \end{bmatrix}$$

در نهایت پس از انجام ضرب ماتریسی و ساده سازی به فرمت زیر میرسیم:

$$\rightarrow \begin{bmatrix} x(t+\delta t) \\ y(t+\delta t) \\ \theta(t+\delta t) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x(t) + R(t) \left(\sin(\theta(t) + \omega \delta t) - \sin(\theta(t)) \right) \\ y(t) - R(t) \left(\sin(\theta(t) + \omega \delta t) - \sin(\theta(t)) \right) \\ \theta(t) + \omega \delta t \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} x(t) + \frac{v(t)}{\omega(t)} \left(\sin(\theta(t) + \Delta\theta(t + \delta t)) - \sin(\theta(t)) \right) \\ y(t) - \frac{v(t)}{\omega(t)} \left(\sin(\theta(t) + \Delta\theta(t + \delta t)) - \sin(\theta(t)) \right) \\ \theta(t) + \Delta\theta(t + \delta t) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} x(t) + \frac{v(t)}{\omega(t)} \left(\sin(\theta(t) + \Delta\theta(t + \delta t)) - \sin(\theta(t)) \right) \\ y(t) - \frac{v(t)}{\omega(t)} \left(\sin(\theta(t) + \Delta\theta(t + \delta t)) - \sin(\theta(t)) \right) \\ \theta(t) + \omega(t) \delta t \end{bmatrix}$$

$$(x(t) = \int_{0}^{t} V(t) GS(\theta(t)) dt$$

$$\int y(t) = \int_{0}^{t} V(t) \sin(\theta(t)) dt$$

$$x(t) = \frac{1}{r} \int_{0}^{t} \left(V_{R}(t) + V_{L}(t) \right) Cos(\theta(t)) dt$$

$$y(t) = \frac{1}{r} \int_{0}^{t} \left(V_{R}(t) + V_{L}(t) \right) \sin \left(\theta(t) \right) dt$$

$$\theta(t) = \frac{1}{\ell} \int_{0}^{t} \left(\sqrt{\chi}(t) - \sqrt{\chi}(t) \right) dt$$